

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Trtna uš v okraji Kostanjeviškem in državna trtnica.

Bralcem „Dol. Novic“ je znano, kako uničuje trtna uš vinograde po Kostanjeviškem okraji; ali kdor tega sam ne vidi, si niti misliti ne more, kako naglo napreduje ta mrčes s svojim pokončavanjem. Videl sem lani vinograde ki so bili po zunanji podobi le deloma okuženi, a letos so že popolnoma uničeni. Upanje, da bo trtna uš sama zginila, je pač prazno. Zginila bo pa še le, ko trt več ne bo. Da bi se pa ta mrčes poslovil od dolenjskih vinogradov na ta način, da bi bilo potem mogoče zopet nove vinograde zasajati z našimi trtami, na to bi bilo treba pač malo predolgo čakati.

Da ne bodo dolenjske gorice prazne stale in ostale, treba se bo vinogradnikom hitro in dobro dela poprijeti, da si prej ko mogoče izredijo ameriške trte. Slišim že ugovarjati čast. bralca.

Večina vinorejcev bo rekla: le zasajaj vinograde s praznimi rokami, če moreš, mi te umetnosti ne znamo. Res je, da brez denarja se ni mogoče tolikega dela lotiti; vzeti ga tudi ni kje, kajti naš kredit kolikor ga je še bilo, je pojedla neusmiljena uš. Druzege ne bo ostalo ko to, da nam bo morala pomagati država tudi z denarjem in ne samo s trtami, če bo hotela, da jej tukajšnji najboljši davčni viri popolnoma ne usahnejo. Ako tukajšen, popolnoma siromašen kmet zastonj dobi, recimo že požlahtnjenih trt, (kar pa menda ne bo,) še zmeraj mu ni s tem nič pomagano, ker nima s čim pripraviti vinograda za pravilno sajenje. Ako bi gospodarji, ki se mislijo lotiti pripravljenja vinogradov za nove zasade, dobili kako denarno pomoč, bodi si kot nagrado, ali pa kot brezobrestno posojilo, lotili bi se radi dela, a tako so jim roke zvezane. V tem smisli bo treba prositi visoko vlado pomoči, drugače ne bomo več vinogradov imeli.*)

*) Na zdatno državno pomoč se ni zanašati našim vinorejcem! Pomagajmo si sami po naših močeh za prvi pri-

Podlistek.

Kje bi človek denarje dobil?

(Konec.)

IV.

V Pristavi, v precej revni vasi iste fare na Dolenjskem, zagnali so ljudje prvo postno nedeljo po popoludanski službi božji velik hrup, kakor bi se bilo Bog ve kaj zgodilo. Ljudje so hodili križem po vasi in povpraševali, kaj se je zgodilo, a le malokdo je znal odgovoriti. Pozneje pa je že skoro nihče ni več prašal po dogodku, kajti vsi so bili že zvedeli, kaj je prav za prav. Kaj je bilo torej ljudi tako zgrabilo, kaj je bil vzrok temu hrupu?

Stari Brežnik je bil 500 gld. v loteriji dobil.

Petsto goldinarjev je že precej denarja, zlasti ako jih je dobil mož, ki si je svoj vsakdanji kruh priberačil. To je gotovo sreča. Tako so ljudje sploh govorili.

Gašper Mešičkov se je kar na glas ustil: „Tu imate ljudje, ki nikoli v loterijo ne stavite!

Potlej pa še tarnajte: Kje bi človek denarja dobil? Stavite v loterijo, morebiti Vas sreča čaka.“ Tako je govoril Gašper prav na glas, da ga je v kuhinji slišala žena, ki mu je večkrat očitala, da vse v loterijo znosi.

Štefan Sušnik pristavi na to: „Neumen je, kdor le naprej v loterijo nosi; a pameten pa tisti vendar le ni, kdor svoje sreče nikoli ne poskusi.“

Vsi so tem besedam pritrjevali, le stari Marko Pleterski ne. Zakaj ne? Zakaj edino on ni hotel priznati, da je to sreča, če se v loteriji zadene.

Tako so prašali ljudje, ki niso mogli trpeti, da bi kdo z glavo majal, „hm hm“ rekel, ali pravil „počakajmo, bomo že videli, kaj bo“.

Marko Pleterski je bil še dolgo tih; čakal je, da se je veliko še vode po Savi odteklo, predno je spregovoril. Ko so se bili ljudje popolnoma pomirili, dal je sosedom, ki so bili okoli njega zbrani, to-le vprašanje:

„Ali je bil stari Brežnik od mladih nog čvrst, močan fant ali ne?“

Tukajšnja državna trtnica obsega 4 orale, od katerih so zasajeni že trije z ameriškimi trti raznih vrst. Opomniti pa moram, da v državni trtnici so sajene trte le zato, da se bo izgojilo doma veliko lesa, t. j. reznic ali ključev za nove vinograde. Požlahtnili so letos že tudi nekaj amerikank, kakor „riparije“ in „solaniš“, pa ne veliko. Sploh je bila pa letošna spomlad za požlahtnenje trt silno neugodna, ker je bilo težko dobiti žlahtnih cepičev z zdravimi nepozebljenimi očesi. Kakor je letos skušnja pokazala, treba se bo že v jeseni, kakor hitro bo les dozoril, preskrbeti s žlahtnimi cepiči domačih trt, ter spraviti jih v pesku do spomladi. Po raznih časopisih je bilo spomladi brati neresnično sporočilo o tukajšnji trtnici, da so trte pozeble, da niso bile reznice za rabo. To ni bilo res. Sam sem kupil za šolski vrt par stotin navadnih reznic riparije. Oskrbništvo trtnice mi je pa potem dalo še nekaj prav slabih in tankih odpadkov, ki niso bili za prodaj; vse reznice pa, močne in slabe, so se kaj lepo prijele in čvrsto rastejo; prav malo jih je da niso ozelenele. Temu pa je gotovo tudi kriva suša meseca maja. Ogleдал sem tudi druge zasebne trtnice in prepričal sem se, da letos zasajene reznice povsod izvrstno rastejo.

V državni trtnici pa se nahajajo sledeče ameriškane trte, ki vse kaj dobro rastejo.

1. Riparija, ki je najlepša, ker ji globoka, ilovnata zemlja posebno ugaja. Zasajena je bila leta 1886, raste jako močno in je za požlahtnenje kaj pripravna. Riparije je en cel

šetek. Našim vinorejcem trebalo bi tudi malo več zaupanja te ameriškane trte in resnega dela. Če bomo čakali le državne pomoči, bo slabo z nami.

„Bil je“, so odgovorili.

„Ali je v mladosti delal in se lepo vedel?“

„Tudi“.

„Koliko je služil na leto od svojega dvajsetega leta naprej?“

„Petdeset goldinarjev je imel, hrano pa stan, nekaj obleke in nekaj lece (leca = Trinkgeld), kedar je gospodar kakošno živinče prodal“.

„Dobro“, odgovori Pleterski in piše nekaj po mizi, kakor bi hotel računati. „Ako človek od svojega dvajsetega leta naprej vsako leto petdeset goldinarjev zasluži, koliko bi si nabral, ako ostane do šestdesetega leta zdrav in močan, če bi si, recimo, teh petdeset gld. vsako leto prihranil?“

„Dvetisoč goldinarjev“, odgovoril je Juvanec, ki je znal dobro računati.

„Dobro“, odgovori Pleterski. „Vzemimo pa, da bi bil Brežnik vsako leto dvajset goldinarjev porabil in le trideset goldinarjev prihranil, koliko bi se bilo nabralo do njegovega šestdesetega leta?“

oral zemlje. Tudi leta 1887 zasajena riparija je prav lepa.

2. Solonis, ki bo služila tudi za podlago, ljubi bolj peščena tla, zato pa ni tako močna v tej trtnici ko prva; vender še zmiraj lepa. Sajena je 1887.

3. York-Madeira, tudi za peščena tla bolj pripravna ko za ilovico. Zasajena leta 1887, že letos nektera rodi. Majhni grozdi imajo črno modre jagode srednje velikosti. Ta trta je posebno dobra za podlago.

Trte, ki rodijo dobro grozdje brez požlahtnenja, ter so tudi že v državni trtnici, pa ne v tolikem številu ko zgornje, so:

1. Kuningem rodi višnjeve grozdje in nima zopernega okusa. Zasajena tukaj 1887. in 1888.

2. Otelo rodi že tukaj. Zasajena 1887. Grozdje modre barve in debelo. Ljubi ilovico. Zasajena tudi 1888 lepo raste.

3. Rupestris zasajena 1887 že tudi rodi; nekaj pa jo je zasajene 1888.

4. Herbemont je jako čislana trta, pa ljubi toplo podnebje. Je dvomljivo, da bi tukaj dobro vspevala. Zasajena 1888. Grozdje brez neprijetnega duha.

5. Jaquerez zasajena 1888 prav lepo raste. Rodi menda črno grozdje z drobnimi jagodami, ki imajo tanko kožo, ter je jako rodovitna vrsta.

6. Elvira zasajena 1888, rodi majhine grozde z belkasto-zelenimi jagodami, ki dišé podobno izabeli.

7. Riparija portalis zasajena 1888. Lastnosti niso še znane tukaj.

„Tisoč in dvesto goldinarjev“, odgovoril je Matija Juvančev hitro.

„Zakaj si jih pa ni prihranil?“, vpraša Pleterski.

„Zakaj?“, vpraša Burnik, ki je prišel s hitrim odgovorom vselej v zadrego, „zato, ker je na starost beračiti moral“.

„To ni nikakoršen odgovor“, zavrne ga Pleterski. „Brežnik je bil do svojega šestdesetega leta zdrav in krepak; tako dolgo bi bil lahko za prvega hlapca služil in si sleherni leto trideset goldinarjev prihranil. Zakaj ni varčeval, zakaj je naposled beračiti moral?“

„Jaz pa vem“, pravi Podvinski, ki je uganil Pleterskega misli.

„Zato ker je od mladih let rad skrivej v loterijo stavil, kar ga je veliko denarja stalo; česar pa ni izdal za loterijo in obleko, to je v jezi zapil, ker se mu ni posrečilo kaj zadeti“.

„No, ste slišali?“ pravi Pleterski. „Ako bi bil Brežnik varčeval in štedil, nabralo bi se mu

8. Senasqua zasajena 1888. Rodi višnjeve, belopikaste, debele jagode, dobrega okusa, pa še ni skušana proti trtni uši.

9. Huntigton zasajena 1888. Grozd majhen, goste jagode višnjeve barve.

10. Vialla zasajena 1888. Grozd srednj, jagode debele.

11. Novak zasajena 1888. Lastnosti še tu neznane.

12. Riparija gloire zasajena 1888. Lastnosti neznane.

Na šolskem vrtu pa imamo razun riparije tudi 1. Tailon, zasajena 1888. Rodi rumene grozde; ljubi dober in globok svet ter lepo vspeva. 2. Klimton, rodi majhne zažete grozde.

L. Abram*)

Kmet in nove postave.

Veliko se stori v Avstriji za večjo ljudsko izobraženost. Za to imajo skrb šole, cerkev, društva, knjige, časniki itd. Raznovrstne vednosti in nauki pridejo na ta način med ljudstvo, kateremu več ali manj koristijo. Za nekaj se pa v Avstriji vendar premalo stori; namreč za razširjenje novih postav, za to, da bi ljudstvo kmalo izvedelo, kaj nove postave od njega terjajo. O novi postavi se kmet navadno takrat še le prepriča, kedar jo občuti, večkrat trdo občuti. Včasih izve morebiti kaj o novi postavi od sosedu, ki je bil morebiti tudi že prej navskriž prišel z njenimi paragrafi. Le redki so slučaji, da bi bilo naše ljudstvo od županov poučeno o priobčenih novih zakonikih. Župani bi namreč

*) Hvala Vam na zanimivem poročilu.

Uredn.

morali imeti deželne in državne zakonike, t. j. zbirke novih postav. Ali če jih imajo vsi, je drugo nemajhno vprašanje. In če beró nove zakone, je še večje vprašanje. Pa umeti težko sestavljene §§. tudi ni lahko. Ta stvar je pa vendar zeló važna za slehernega državljana; vsaj je dobro znano, da nobena gosposka pri zatožencu ne sprejme izgovora: „Ta pa ta postavna določba mi ni bila znana“. Neznanje postave pač ne opravičuje. Pustimo to veljati kot pravilno. Ali terjati pa smemo od države, da dá ljudstvu lahko priliko, po kateri se more seznaniti z novimi zakoni. Omišljovati si zakonike, ni taka lahka priložnost. Mi bi nasvetovali, da bi država v vseh jezikih izdavalala še kratka in lahko umljiva razlaganja novih zakonov. Taka razlaganja naj bi brezplačno tudi po kmetih delila. Pošiljala naj bi jih v sleherni občini, vas in sploh na vse strani. Časopisi tudi radi veliko storé, da se znanje novih postav razširi. Za to so ugodni posebno mali časopisi, ki pridejo v roko prostejšemu ljudstvu, kmetu in rokodelcu. Taki listi radi razlagajo svojim bralcem nove zakone. Zavoljo tega naj bi se vsaj urednikom taccih listov pošiljali ali zakoniki sami ali pa nasvetovana domača razlagarja. Sploh naj bi to zadevo sprožili enkrat naši poslanci; ljudstvo jim bo za to gotovo hvaležno. —e.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Blaga družba sv. Cirila in Metoda je imela v Ptujju svojo letno skupščino, pri kateri se je odbor s svojim poročilom, posebno pa tajnik slo-

bilo še enkrat toliko, kolikor je zdaj v loteriji dobil. In kar je še posebno pomisliti: on bi bil od svojega denarja tudi obresti dobival. Ali je torej Brežnik z loterijo pravo srečo imel ali ne?

„Prav za prav ne“, so rekli obotavljaje se nekateri sosedje.

„Tudi meni se tako dozdeva, da ne“, nadaljuje Pleterski. „Pa to še ni vse, kar Vam mislim povedati. Kaj mislite, ali je beračenje in prosjačenje sramota ali ne?“

„Kakor je“, pravi prav modro stari Mlakar; „če kdo zavoljo starosti in bolezni berači, to ni sramota, če si —.“ „Če si je pa kdo lahko miselno nesrečo na glavo nakopal, je pa gotovo sramotno zanj,“ pomagal mu je Pleterski. „Brežnik si je moral od nas izberačiti denar, s katerim je stavil v loterijo, da si je srečo privabil. Ali more taka misel poštenemu človeku veselje delati?“

„Taka misel bi bila za-me grenka ko pelin,“ opazi Juvanec.

„Poslušajte, kaj še menim. Pri pošteno zasluženem premoženju in denarju je blagoslov, ima tek in se množi ne hoté. Pri loterijski sreči je pa skušnjava, da jo človek tako hitro in tako lahko zapravi, kakor jo dobi. Bojim se, da bo Brežnik tako zapravil svojih petsto goldinarjev, kakor je bil pokojni odvetnik v trgu zapravil svojih 47.000 ali koliko je že bilo, ki jih je bil dobil v loteriji.“

„Kako je to bilo, povejte Pleterski“, prosi ga Juvanec.

„Bil je pred 40 leti nekako v trgu mlad odvetnik ali advokat. Došel je bil od nekod z Nemškega. Živel je kaj imenitno in dobro, posebno njegova soproga je bila visoka. Ondotnim tržanom se je bil tako prikupil, da so ga celó za župana izvolili. Ta mož je rad v loterijo nosil, stavil je prav visoke zneske po 5 gld. in več. Služba ni mu toliko nesla, kolikor je porabil za potratno življenje in za loterijo. Zavoljo tega je marsikatero stranko vščipnil in tudi v tržni ob-

venskemu ljudstvu kaj prikupil. Z veseljem smo brali, da so bili tudi koroški Slovenci dobro zastopani, in da bode družba osnovala v Trstu prvo slovensko ljudsko šolo, katere ondotni mestni zastop neče pa neče napraviti, čeravno je na tisoče Slovencev v Trstu.

Slavnosti za **cesarsko štiridesetletnico** se nadaljujejo po Dolenjskem, po Kranjskem in po vsem Slovenskem. Letos bodo posebno Slovenci pokazali, kako ljubijo svojega presvitlega vladarja.

Mariborski škof so praznovali ne davno svojo zlato mašo, pri kateri slavnosti je bila skoraž vsa duhovščina mariborske škofije pričujoča.

Koroški Slovenci velikovškega okraja so imeli včeraj volitev v deželni zbor na mesto letos umrlega velikega domoljuba Andreja Einspieler-ja. Veliko upanja je, da bode zmagal slovenski kandidat, župnik Gregor Einspieler, izdajatelj „Mira“.

Govori se, da bode presvetli cesar namesto sedanjega ministra **Gauča** drugega poklical.

Deželni zbori se bodo sešli in zborovali meseca septembra.

Kaj je novega po širokem svetu?

V **Rusiji**, posebno v starem mestu **Kijevu** je bila velika slavnost, ko so naši ondotni slovanski bratje praznovali devetstoletnico svojega pokristjanjenja.

Novi **nemški** cesar bode prišel tudi našega v kratkem obiskat.

Po vsej **severnej** Evropi je bilo v začetku tega meseca veliko dežja in celó snega po gorah; zrak se je bil zavoljo tega še pri nas zeló ohladil. Bere se, da je zavoljo tega deževja cena žitu zeló poskočila.

činski blagajnici je menda novcev zmanjkovalo, ker se je branil račun položiti. Že so mislili, občinski svetovalci sejo imeti brez župana in njega deželnemu odboru naznaniti. Kar na enkrat počí glas, župan je dobil 47.000 gld. v loteriji, in to s tistimi 10 gld., katere mu je loterist sam posodil. (Loterist je bil ob enem županov pisar.) — S 47.000 je bil sicer odvetnik vse lukinje pri občini zamašil, a poškodovanih strank ni bil vseh potolažil. Živel je marveč veselo, dobro in potratno; dajal darove takim, ki jih niso ravno potrebni bili; kupil hišo, vinograde, konje, kočije; plačeval v svoji pisarni dobro svoje pisarje in uganjal druge reči, katerih mi kmečki ljudje še razumemo ne. Vmes pa še vedno nosil v loterijo; a sreče v drugič ni več privabil, če tudi je na vse strani stavil velike in majhne zneske. Njegovo dozdevno veliko premoženje je pešalo od dne do dne, prodali so mu vinograd, prodali hišo — naposled odvzeli so mu celó službo, ker je bil nekatere kmete opeharil. Na stare dni je

Piše se nam:

Iz Belokrajne. — Drage mi Dol. Novice! Z radostjo Vas čitam, a le redkokedaj zasledimo v Vas kak dopis iz naše ljube Belokrajne. Dovolite mi toraj, da Vam vsaj nekoliko sporočim.

Kakor je večini znano, je polje v Belokrajni ob Kolpi dokaj lepo in jako plodonosno, da se le dobro pognoji in skrbno obdela. Ljudstvo je zelo prijazno in še pri mnogem gospodarji najdeš gostoljubnost naših pradedov — starih Slovanov. To ljudstvo je pa tudi marljivo in delavno, zatoraj mu vselej, če ga le Božja šiba ne zadene, polje še precej dobro povrne njegov trud in znoj. Strn se je letos dobro obnesla; dosta je ravno ni, a to kar je, je lepo. Tudi ostala žita, kakor proso, kojega Belokranjec izmed vseh žit največ pridelal, kaže lepo; tudi koroza bode lepa, krompiru je tudi še dokaj ugodno vreme. Vinske gorice obetajo v nekaterih oddelkih kaj dober pridelek, posebno veseli pa kmeta to, da se grozdne jagode vse enakomerno debeló, ki so že kakor drobni lešniki debele. Nasprotno je pa žalostno in otožno pogledati one oddelke, kateri so že od te nesrečne škodljivke — trtne uši — napadeni, vse vene in se suši. Pripovedoval mi je neki mož iz Vivodine, da bode letos v svojem vinogradu, v kojem je druga leta po 400 „estrajhov“ pridelal, komaj kakih 15—20 „estrajhov“ dobil. To je pač žalostno, in še celo za Vivodino, kajti to ljudstvo živi izvzemši le o vinoreji, ker zemlje nima in še ta, kar je ima, mu prepíčlo njegov trud povračuje.

Sadja bo letos tudi zelo malo, komaj toliko, da ga bomo imeli za svežo porabo, sušiti in prešati ne bo kaj.

pobral s svojo družino kopita ter šel služiti za pisarja nekam v nemške dežele. — Kakor došlo — tako prošlo!“

Na to dogodbo in na te besede so se čez leto in dan spomnili ljudje v vasi; kajti Brežnik je bil res zapil in zaigral svoj lahko pridobljeni zaklad in s pijančevanjem pokvaril je svoje slabotno zdravje ter umrl v veliki revščini v hlevu nekega kmeta v vasi.

Tisti dan, ko so pokopali tega siromaka, kupil si je bil pa Pleterskega hlapec, ki je trideset let pri njem služil, hišico in vrt, da je imel na stare dni kolikor toliko prijetno življenje. Imel je 800 gld. denarja prihranjenega; nekaj je bil sosedom posodil, nekaj je imel v ljubljanski hranilnici, nekaj mu je hranil gospodar Pleterski. Zadnji čas je bil pa vse raztresene zneske pobral in nekaj vložil v poštno hranilnico, nekaj pa v posojilnico.

Kako bi človek prišel torej do denarja?

Z delavnostjo, poštenostjo in varčnostjo!

Semni v Metliki in Črnomlji se še precej obiskujejo, toda živinska cena je kaj slaba. Ubogi kmetič ne more je prodati, tako je cena zelo pala. Prašiči pa so, tako rekoč, kakor žafran dragi. Žitna cena je tudi slaba; najlepše pšenice se dobi po 2 glđ. in še ceneje.

Sedaj imamo toplo vreme. Pa saj ga je tudi treba, kajti minolih 14 dni je vsakdan po nekoliko deževalo.

Čebula, katere se v Belokrajni največ pridelava, je letos še dobro obrodila. Ženske, pevaje mile domače pesmice, pletó vence (rešte), katere gospodar z gospodinjo v razne kraje pelja, da si iztrži za vsaj neobhodno potrebne davke i. dr. Na Portiunkulo so je dosti odpeljali.

Šole zidajo jako v Belokrajni. Nekoliko enorazrednic razširjenih bode v dvorazredne in nekoliko jih bode na novo sezidanih.

Iz Hrušice pod Ljubljano. — Kakor povsod po mogočnej Avstriji bo tudi v Bizoviku 19. avg. županski zastop, požarna bramba in šolska mladina štiridesetletnico Njih Veličanstva presvetlega cesarja Franc Josipa I. obhajala, in sicer po tem sporedu: Sprejem vabljenega gospóde, ob 10. uri bo slovesna sv. maša; po sv. maši se bo podala šolska mladina v šolo, kjer jim bo dotični učitelj o štiridesetletnici primerno govoril in pomen nekaj stalno posajenih sadnih dreves razkladal. Vse drugo radovanje se bo skupno v bližnji gostilni v Bizoviku s godbo, petjem in raznimi govori vršilo; kamor se tudi daljno občinstvo vljudno vabi.

Z Gorenjskega. — Učitelji Kranjskega okraja imeli so svojo letno konferenco 11. julija v Kranji. Po končanih referatih imeli so volitev dveh zastopnikov v c. kr. okrajni šolski svet. Izvolili so si zopet prejšnja zastopnika g. Nikolaja Stanonika, učitelja v Šmartnem z 21. in Josipa Travnarja, učitelja v Naklem z 34. izmed 39 oddanih glasov in postavnih volilcev. Slava izvoljencema in značajnim volilcem! Mej učitelji je bila največja in bratovska sloga med zborovanjem, volitvijo in obedom; njih vedenje in obnašanje možato, kakor pravih odgojevalcev in brusiteljev mečev uma. C. kr. okrajni glavar preblagorodni in občespoštovani g. Josip Merk je s svojo pričujočnostjo počastil zborovalce in je bil viditi z vsemi prav zadovoljen.

Mej obedom so tudi zložili precejšno svoto za grobni spominek blagega in prerano umrlega tovariša g. Martina Kreka v Smledniku, kateri se bo, kakor je čuti meseca septembra postavil.

Domače vesti.

(Premembe.) Č. g. J. Gabrič, novomašnik, pride za kaplana v Črnomelj.

(Veleč. g. Alojzij Košir), župnik v Št. Rupertu na Dolenjskem, imenovan je povodom zlate maše, katero je 12. t. m. daroval, konzi-storijskim svetovalcem. Občina Št. Rupert pa ga je izvolila svojim častnim občanom. Na mnoga leta!

(† Umrli) je 1. avgusta v Novem mestu preč. g. Janez Jelenc, vpokojeni prefekt v c. kr. terezijanišči na Dunaji. — Rojen je bil v Bršlinu poleg Novegamesta, kamor je kaj rad na počitnice k svojemu bratu zahajal. Odlikovan je bil z zlatim križcem s krono ter bil knezo-nadškofijski duhovni svetovalec. Zadnji čas je boléhal na umu. Bil je 58 let star. Naj v miru počiva!

(V Žužemberku) vršila se je dne 2. t. m. v najlepšem redu trška volitev, pri kateri so bili izvoljeni gg. Franjo Florijančič za trškega predstojnika, Jos. Podboj in Franjo Pehani odbornikoma, Karol Zavodnik in Rudolf Steiner namestnikoma.

(V Ambrusu) je bil izvoljen občinskim predstojnikom Franc Perko; za svetovalce pa Fr. Gregorič, Fr. Papež, Fr. Kovač in Anton Godec.

(V učiteljski kurz na Grmu) so od deželnega odbora vsprejeti sledeči učitelji: Žebre Jakob v Planini pri Logatci, Pretnar Jakob v Srednji vasi v Bohinji, Luznar Fran v Voklem pri Kranji, Cirman Anton v Poljanah nad Škofjoklo, Levec Ivan v Mokronogu, Rodič Ivan v Šent Jurji pod Kumom, Požar Anton v Rađečah, Zavrl Valentin v Mehovem pri Rudolfovem, Kmet Vincenc v Sv. Lorenci pri Rudolfovem, Šilc Pavl v Dragatuši, Janovski Josip v Višnji gori, Vrbič Mihael v Sodražici, Ferlan Janez v Zalem logu in Stiasny Ljudevit iz Kamnika. Pouk se konča 29. t. m.

(Učitelji novomeškega okraja) imajo v pondeljek, 27. t. m. svoje uradno letno zborovanje v dekliški šoli v Novem mestu.

(Šolsko razstavo) otvori učiteljsko društvo v Krškem v nedeljo, 2. septembra dopoldne. Vstopnina samo 10 kr.

(Mestna hranilnica Ljubljanska) otvorila se bode s 1. dnem oktobra t. l.

(Meščanska šola v Krškem) sklene šolsko leto 25. t. m.

(Na Bučki) se je otvorila s 1. avgustom nova pošta.

(V Mokronogu) bode vpeljala požarna straža slovensko velevanje. Posnemajte jo!

(Posojilnica v Mokronogu) se bo v kratkem otvorila. Pri zborovanju 29. julija se je odbor iz naslednjih gg. sestavil: Franc Fišer, c. kr. notar, načelnik. Adolf Pfeifferer, c. kr. okr. sodnik, namestnik; Franc Kolšek, not. koncipijent, tajnik; grof Anton Barbo, pregledovalec; dalje gg.: župnik Mihael Barbo, posestnika A. Majcen in Franc Penca, poštar Pleškovič in župnik Janez

Virant, odborniki. — Kaj pa v Novem mestu! Ali posojilnice ne potrebujemo? Pri občini se že snuje štiri ali celo pet let! Kje pa je cokla?

(Cesarska veselica v Krškem) 2. sep. obeta velikanska biti. Dopoludne bode velika maša, pri kateri bodo peli slovenski pevci; potlej bo zborovanje „slovenskega pevskega društva“. Popoludne bode na šolskem trgu velik koncert tega društva, pri katerem bode pelo okolo 100 ali še več pevcev in svirala vojaška godba.

(Za cesarsko slavnost v Krškem) naj se oglasio nekaj dni popred oni gospodje, kateri se bodo udeležili skupnega obeda in kateri bodo v Krškem prenočili; kajti ta dan utegne se velika množica ljudi zbrati v Krškem, ker bode cerkveni shod pri podružnici sv. Rozalije.

(Za cesarsko slavnost v Krškem) so darovali: gospa Hočevar 50 gld., g. glavar Weiglein 10 gld., gospa Stepišnik 10 gld.; po 5 gld. so darovali gg.: dr. Krsnik, dr. Mencinger, Vanič Janez, Gregorič, Pfeifer Ivan, Rumpert Jan.; drugi po 4, 3, 2, 1 gld. itd.

(Mesto Črnomelj) praznuje 18. in 19. dan avgusta t. l. spomin 40letnega vladanja našega presvitlega cesarja Franca Jožefa I. s naslednim programom: V dan 18. avg. ob 9. uri zjutraj slovesna sv. maša in „Te deum“. Po sv. maši vsadi se poleg Rudolfove lipe „Franc Jožefova lipa. Zvečer ob 8. uri razsvetljava mesta in godba. Dne 19. avgusta zjutraj ob 5. uri budnica in streljanje. Popoludne ob 3. uri ljudska veselica na mestnem griču z naslednjimi točkami: 1. Slavnostni govor, 2. narodne igre, 3. „Kolo“, 4. petje, 5. vojakova molitev, prizor iz življenja, 6. umetni ogenj, 7. požarna bramba napravi razne skupine, 8. kresovi. — K mnogobrojnej vdeležbi te patriotične svečanosti vljudno vabi slavnostni odbor.

(V Boštanji) je bila 5. t. m. lepa cesarska slavnost, pri kateri so bili dobitki kmetijski stroji. Kaj hvalevredno!

(Cesarska slavnost v Kostanjevici.) Dne 18. avg. bo Kostanjeviška občina praznovala cesarjevo 40letnico s sledečim vsporedom: Zvečer 17. avgusta bodo goreli kresovi in spuščale se bodo rakete na višinah. Kostanjevica bo razsvetljena in godba bo po mestu igrala. 18. avg. bo ob 9. uri slovesna sv. maša, po sv. maši bo šolska mladina obdarovana s knjižicami „cesar Franc Jožef“, potem pa pogostena s pečenko, kruhom in vinom. Ob 1. uri bo banket. Mesto bo zasadilo svoj pašnik, ki leži ob cesti proti samostanu s sadnim drevjem, tako, da bo drevje ob enem delalo drevored ob cesti. — Le žalibog, da ne moremo še letos postaviti novi šoli temeljnega kamna, ker še zdej nimamo uravnane šolske občine, kakor nikjer v našem okraju ne. Žalostno pa resnično.

(Dolenjska železnica.) Te dni so bila zborovanja v Novem mestu in v Trebnjem zavoljo te železnice. Pri istem je g. ces. svet. Murnik razjasnil, na kakov način se zamorejo dolenjske občine vdeležiti pri zgradbi železnice. Sklenilo se je, da se iz navzočih županov osnuje odbor, ki bode skrbel, da se ta poduk razširi in da bodo občinski odbori v treh tednih naznanili velesl. dež. odboru dotične sklepe gledé vdeležbe.

(Vojaške vaje) na strelišči pri Krškem bodo končane 2. sept. Prejenjali so pa že od 10. do 26. avgusta. Pri neki vaji konec julija se je bil ponesrečil podpolkovnik; vrgel ga je bil konj raz sebe, da si je bil kost ključnico zlomil.

(Opomba za romarje), da se ne bi motili. Veliki romarski shod na Zápplazu bo letos dné 17. avgusta.

(Smrkava) so našli pretečeni mesec v Drami, Šent Jernejske občine, pri posestniku Alojziju Mencinu dva konja, ktera sta se skupno z konji iz vasi Male Roje in Mihovca pasla; vsled tega je okrajno glavarstvo v Krškem v teh vaseh konjsko zaprtijo do 25. septembra t. l. zaukazalo.

(Cesar Franc Jožef I.) imenuje se knjižica, ki jo je sestavil „Vrtčev“ urednik, znani mladinski pisatelj in učitelj J. Tomšič. Lepa knjižica s podobami stane le 10 kr. in se dobiva pri založniku Karl Rauch, Dunaj (V. Spengergasse Nr. 6). Ondi se dobiva tudi „Spomenica“, ki predstavlja cesarja in cesarico ter stane samo 2 kr.

(Pedagogika.) Spisal po najboljših virih Anton Zupančič, učitelj pedagogike na Ljubljanskem bogoslovnem učilišču. — Iz dna srca pozdravljamo to jako potrebno in koristno knjigo, želeč, naj bi se razširila prav v obilnem številu med slovenskim učiteljstvom. Zakaj knjig te stroke v takem duhu pisanih potrebujemo dandanes. Gosp. pisatelj v predgovoru pravi to-le: Vzgojitelji slovenski! Naj smo duhovniki ali lajki, imamo vendar le vsi isti cilj, isti namen: podučevaje in vzgojevaje bi radi dovedli izročeno nam mladino do časne in večne sreče. Vsi bi radi koristili kolikor največ mogoče svojemu narodu. A pomislimo, da le sv. vera in življenje po nji dela ljudstva močna in srečna, in prava omika sloni le na krščanstvu. Šola toraj more do prave sreče gojenca voditi le tedaj, če ga vodi po poti krščanskih nauk in načel. Po tacih načelih je sestavljena ta „Pedagogika“. — Cena 85 kr.

Razne vesti.

* (Nekateri nasveti za sadno sušilo.) Po nekaterih krajih bodo to jesen imeli precej sadja. Naj bi se ga ne pozabili dobro okoristiti, saj je suho sadje uže marsikateri gospodinji ustreglo, da je mogla

družini zdravo jed prirediti. Pa zelo se ravna dobrota suhega sadja po sušilo.

Napačno je še nezrelo sadje rezati v krljeh in ga sušiti. V nezrelem sadju se nahaja le veliko trpke kisline, pa malo sladn. — Tudi je iz prečrvivega in gnjilega sadja bolje napraviti kis ali jesih. — Prav dobro je le tedaj suho sadje, če smo jabolka in hruške olupili in peške iz njih iztrebili z nožem. — Manjšega sadja ne režimo na krljeh, prav tako tudi večih hrušek ne. — Češplje sušimo le potem, kadar so uže na drevesu popolnoma dozorele. — Koščičasto sadje naj se polagoma suši, da se ne izceja iz njega sladčina; šele kadar je dobro vloženo in zgrbančeno, treba bolj podkuriti. — Posušeno sadje se mora, kadar smo je iz sušilnice vzeli, vsaj nekoliko dni sušiti še na zraku, in šele potem je smemo pospraviti v zaboje ali omare, kjer se ohrani dobro in okusno po več let.

Listnica uredništva.

Gosp. J. V. v Gradacu. — Prejeli. Hvala.

Sejmovi na Dolenjskem:

V avgustu: 16. v Trebnjem in Cerkljah; 17. v Zvirčah; 18. v Mokronogu; 20. v Zatičini; 21. v Metliki; 24. v Šent Jerneji; 25. v Ambrusu; 28. v Novem Mestu; 1 septembra v Krškem, Radečah, Višnjigori in na Veseli gori pri Rakovniku.

V mesecu juliju v Novomestu vračujoča se pisma:

Ferd. Grill, Jowa — Franc Klemenčič, Misi-gang — Maria Vouk, Marburg — Josip Miklic, Toplicah — Maria Butara, Kerškavas — Franc Baudek, Michigan — Ulrich Rosenberger, Michigan — Gasvoda Martin, Baraga Coute — Glavič Franc, Hrušovica — Martin Belle, Svet Ivan — Počervina Josef, Svet Ivan — Jakob Jakše, Svet Ivan — Urša Gorišek, Triest — Martin Berkopec, Sv. Ivan — Maria Zupančič, Ljubljana — Franc Kastelic, Monastique — Antonia Butalla, Mürrzusschlag — Anton Gliha, Oevute — Jakob Gerlica, Meidling — Schrottner, Laibach — Eduard Herrlich, St. Pölten — Anna Hummer, Cilli.

Loterijske srečke.

Gradec	4. avgusta	21	69	4	67	26
Trst	11. "	11	24	28	10	83

Za popravo hiše katoliške družbe rokodelskih pomočnikov v Rudolfovem so darovali:

Gg.: J. Krajec 10, Matilda Krajec 5, Fani Pollak 6, Franjo Perko 2, Ad. Pauser 3, J. Illovsy 2, Fr. Kastelic 2, Valent Oblak 1, Kalčič 2, Ant. Jarc 4, Knoll 150, Maks Brunner 10, Rozalija Brunner 10, A. Virant 2, Frid. Schwarz 3, Ferd. Hajka 1, K. Kunc 1, Kar. Jagodič 1, Neimenovan 1, Loger 5, Josip Mogolič 2, K. Fischer 1, K. Slanc 2, Ant. Hočvar 5, Ekel 2, Dr. K. Gestrin 10, Trbuhovič 1, Dr. Vojska 1, M. Mohar 5, A. Mosche 1, Jera Lesjak 2, Joh. Nep. Zure 1, Zofija Kastelic 3, J. Retzel 1, Viktor Darini 1, Senekovič 1, Wepustek 1, Dianič 1, Žužek 2, Dr. Alb. Poznik 5, Antonija Tuček 1, J. Měchorá 3, J. Klun 1, A. Kastelic 1, Gustin 1, A. Vertačič 1, C. Jenkner 1, Skale 1, R. Perušek 1, Sturm 1, G. G. 2, Fajdiga 1, Aug. Küssel 1, J. Rž 5, Fr. Klemenčič 1, Agnitsch Andrej 1, Rajko Pollak 10, A. Kokalj 5, Neimenovan 2, G. Pavel Rupe, trgovec v Lincu 8, Škrbinec Jernej 1, Iv. Rozman, mestni župnik 10, Lovro Oblak 4, Neimenovan dobrotnik 5, Franc Mayr 2, Feliks Knifš 10, Mat. Preželj 2, Dr. Matija Hudnik 5, Val. Lavtar 5, Franc Dolinar, Švica 2, Andrej Kepce, posestnik Brnik 15, Ivan Lavrančič 2, Novak, župnik 10, Neimenovana 5, Franc Mekinec 5 gl.; Gospodične: Widmer 17, Marija Wessner 1 gl. Gg.: Kukelj zopet 5, J. Grčar 3, Mežnareč Anton, dekan 5, Valentin Aljančič 5, Viljem

Pfeifer, drž. posl. 10, Lovro Gantar, župnik v Črmošnjicah 5, Ludovik Jenko in Mihailo Trček 10, Matija Mrak, kaplan Gorje 5 goldinarjev.

Savski pesek so vozili sledeči gg.: Iz Krškega do Novega mesta: Andrej Jordan, pos. iz Malenc, Janez Kerin, pos. iz Sv. Križa, J. Barbič, pos. iz Šutne. Iz Krškega do Kostanjevice: Anton Marok pos., Fr. Bučar pos., Fr. Košak pos., iz Kostanjevice, M. Colarič, pos. iz Slinove. Iz Kostanjevice do Novega mesta: Jože Kuhar, pos. iz Dob. Franc Žabkar in Nikolaus Kučič, pos. iz Malenc.

Za zastavo „Dol. Sokola“ so do sedaj darovali:

Iz Metlike: Gg.: Jakopič N. 50 kr., Kamenšek Martin 1 gld., Fuks Edvard 1 gld., Prosenik Anton 1 gld., Navratil Anton 1 gold., Taušek Ivan 1 gold., Dovgan Franjo 1 gold., Pehani Alojzij 1 gld., Pavlič Ivan 1 gld., Wacha Franc 1 gld., Gustin Franc 1 gld., Kapelle Janez 1 gld., Kožar Anton 1 gld., Štajer Franjo 2 gld., Fuks Emanuel 60 kr., Fleischmann Leopold 50 kr., Gangl Leopold 50 kr., Čerček Janez 50 kr., Makar Dako 40 kr., Burger Anton 50 kr. Skupaj 17 gld. 50 kr. Gspdč.: Majzelj Josipina 1 gld., Majzelj Ana 2 gld., gg.: Vršec, notar 2 gld., Neimenovan 1 gld., Šuklje Franjo, dož. in drž. poslanec 5 gld., Erhartič Ivo 2 gld. — Društveniki v Novem mestu 46 gld. 18 kr. Skupaj 76 gld. 68 kr.

Vsem gspdč. in gg. darovalcem izreka tem potom svojo toplo zahvalo

odbor „Dolenjskega Sokola“.

Zahvala.

Za obile dokaze najprisrčnejšega sočutja o dolgotrajnej, mučnej bolezni, kakor tudi povodom smrti naše nepozabljive soproge oziroma matere gospe

Ane Soklič,

soproge o. kr. kancelista v p.,

izrekamo tem potom vsim sorodnikom, prijateljem in znancem, ter vsim, ki so se spreveda vdeležili, najtoplejšo zahvalo.

Novomesto dne 29. julija 1888.

[122]

Žalujoči ostali.

2000 for. posojila

se dobi na posodo proti 6% obresti in intabulaciji na prvem mestu. — Kje, pove iz prijaznosti vredništvo „Dolenjskih Novic“. [120—1]

Prihodnji sejm

na Veseli gori bo 1. septembra 1888,

to je v saboto pred malim Šmarnom. — V nedeljo sejmariji je prepovedano od c. kr. dež. vlade za vselej.

[121]

Županstvo St. Rupert.

Grajsčina Radelca

ima na prodaj nad 100 hektolitrov prav dobrega vina, črnega in belega, lastnega pridelka. Več se izve pri grajskem oskrbništvu na Radelci, pošta Raka na Kranjskem. (123—1)

Na prodaj je različno pohištvo, mej tem tudi klavir in omara za knjige v hiši g. Franc Witine v Novem mestu št. 136. [124—1]

Št. 54.

Razglas.

[119]

Štev. 5148.

Zaradi oddaje naprave nove strehe pri farni cerkvi in farovških poslopij v Podzemlji pri Metliki bo pri podpisnem zmanjšavna dražba

20. avgusta 1888 ob 10. uri zjutraj.

Pri cerkvi je:

Tesarsko delo z materijalom, ročnim delom in vožnjo vred na	1202 gl. 34 kr.
Zidarsko delo z materijalom itd.	335 „ 75 „
Kovaško „ „ „	81 „ 94 „
Kleparsko „ „ „	162 „ 33 „
skupaj	1782 gl. 36 kr.

Pri farovži in poslopijih je:

Tesarsko delo z materijalom, ročnim delom in vožnjo vred na	1243 gl. 60 kr.
Zidarsko delo z materijalom, itd.	848 „ — „
Različna druga dela	340 „ — „
	{ 2431 gl. 60 kr.
	{ 1782 „ 36 „

proračunjeno, oboje skupaj tedaj na 4213 gl. 96 kr.

Vsak ponudnik mora pred dražbo položiti 400 gl. gotovine ali v vrednostnih papirjih za jamčevino (vad.).

Pismene kolekovane ponudbe z vadijem 400 gl. vred sprejema podpisani do 10. ure dné 20. avgusta.

V ponudbi mora biti krstno ime, priimek, stanovanje in ponudnikov stan, najnižja cena s številkami in črkami razločno zapisana; tudi mora biti pristavljeno, da sprejme ponudnik vse splošnje in posebne pogoje dražbe brez pridržkov.

Podpisani si pridržuje pravico, izmed ponudnikov izbrati si po svojem prevdarku podjetnika.

Stavbene načrte, splošnje in posebne pogoje, cenilne izkaze in proračune lahko vsakateri pri podpisnem pregleda.

Župnijski urad v Podzemlji

dné 8. avgusta 1888.

Jos. Romé, župnik.

Na prodaj je

vinograd

srednje velikosti, s hišico, njivo, gozdičem in mladim sadjem v Tržki gori pri Krškem po primerno nizki ceni. — Prodaja se iz prostih rok; primeran je to posestvo zlasti za kakošnega rokodelca. — Več se izve pri gosp. Jož. Geraldiju v Krškem. [111—2]

Za gospodinjstvo se sprejme blizo 50 let stara oseba, ktera je trdnega zdravja in varčna. Plača po pogodbi. Več pove g. F. Skušek, trg. v Metliki.

Komi, kateri se je še le izučil v prodajalni z mešanim blagom, se sprejme. Ponudbe naj se pošljejo g. F. Skušeku, trgovcu v Metliki.

Učenca prejmem v mojo prodajalnico. Taisti ima biti 14 let star, zdrav, dobrih starišev, in je izvršil saj 4 razrede ljudske šole.

[125—1]

F. Skušek, trgov. v Metliki.

Odgovorni urednik, izdajatelj in založnik J. Krajeo.

Razpis.

Na deželni vino-, sadjerejski in poljedelski šoli na Grmu pri Rudolfovem, z dveletnim poučevanjem in slovenskim učnim jezikom, izpraznjenih je 5 deželnih ustanov za prihodnje šolsko leto 1888/9, katero se prične 1. novembra 1888.

Pravico do teh ustanov imajo sinovi kranjskih kmetovalcev in vinogradnikov, ki so vsaj 16 let stari, čvrstega zdravja, lepega vedenja in so z dobrim uspehom dovršili vsaj ljudsko šolo. Prednost imajo taki kmetški sinovi, od katerih je upati, da se bodo potem na svojem domu s kmetijstvom, vino- in sadje-rejo pečali.

Učenci z ustanovnico dobivajo brezplačno hrano, stanovanje in poduk v šoli, obleko si pa morajo sami preskrbovati.

V šolo sprejemajo se tudi: Plačujoči učenci, kateri plačujejo po 33 do 50 kr. na dan za hrano in stanovanje, in pa 20 for. šolnine na leto; in eksternisti, ki zunaj šole stanujejo in plačajo šolnino.

Lastnoročno pisane slovenske prošnje se imajo do 20. septembra 1888.

izročiti vodstvu deželne vino-, sadjerejske in poljedelske šole na Grmu pri Rudolfovem.

Prošnjam priložiti je rojstni list, spričevalo dovršene ljudske ali obiskovane srednje šole, zdravniško potrjilo o čvrstem telesu in trdnem zdravju, in župnijsko spričevalo o lepem vedenju.

Prošnjam za sprejem proti plačilu priložiti je reverz ali obvezno pismo starišev oziroma oskrbnikovo, zadevajoče vzdrževanje učenca.

Od deželnega odbora kranjskega v Ljubljani dne 27. julija 1888.

[114—2]

Murnik.

Lep klavir,

6½ oktave, se zarad selitve takoj proda.

Kje, pove iz prijaznosti uredništvo. „D. Nov.“.

Kuharica išče službo,

naj raji h kakemu g. župniku. Ista je 30 let stara in izurjena v vsih gospodarskih opravkih. [118]

F. L., Krška vas [Munkendorf]. Poste restante.

Službo občinskega tajnika

išče

za to izurjen in sposoben človek.

Več o tem pove vredništvo „Dol. Novic.“ [108—2]

Posestvo na prodaj!

V Regerčl vasi, pol ure od Novega mesta na prodaj je posestvo z vsim pohištvo, živino in kmetijskim orodjem. Plačila se samo polovico takoj zahteva.

Florijan Zelengar.

Regerča vas št. 2. Pošta Novomesto.

[115—2]

Novomesto. — Natisnil J. Krajeo.